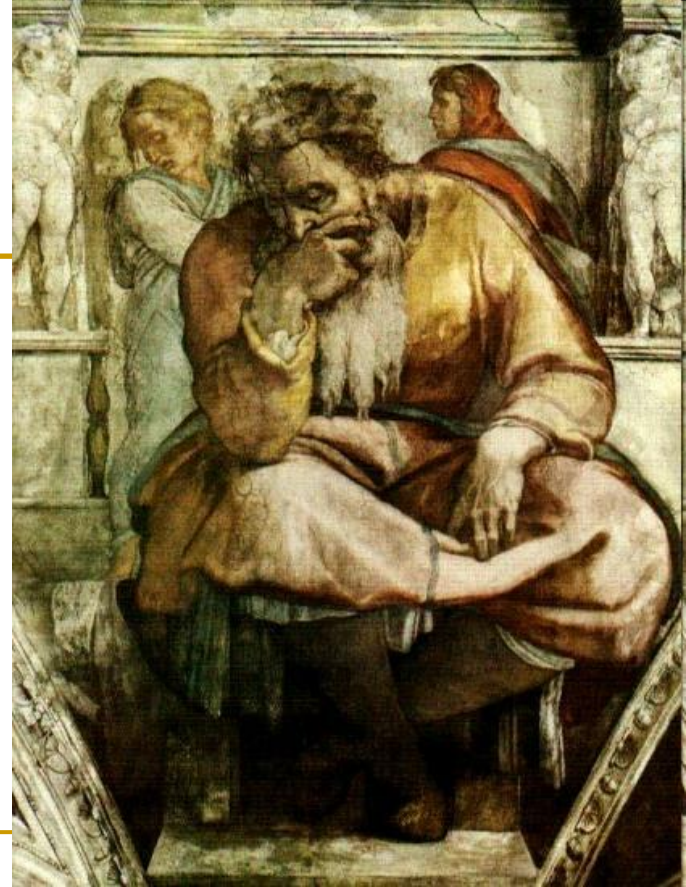

Knjiga proroka Jeremije

Michelangelo, Jeremija, Sikstinska kapelica

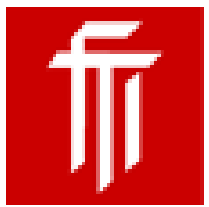
Nek uniđe Gospodin (Ps 24)

C Am F G C

Nek u - ni - đe Go - spo - din: on je Kralj Sla - ve!

C Am7 F G C

Nek u - ni - đe Go - spo - din: on je Kralj Sla - ve!

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
ak. g. 2022./23. ECTS 6
utorkom 8:15 i srijedom u 9:15

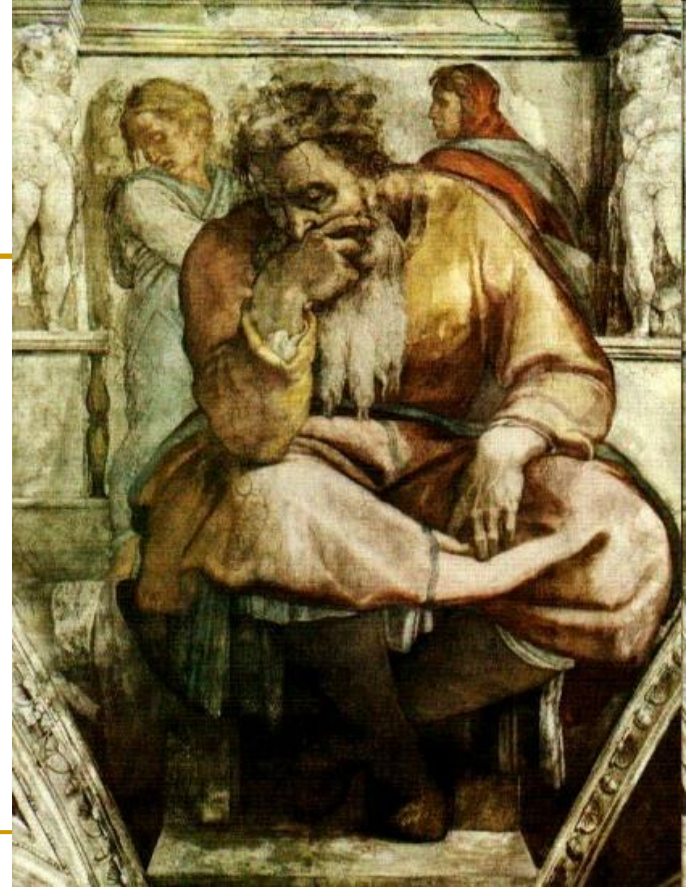
Proroštvo i apokaliptika

---

amdg.ffrz.hr → nastava → FTI

Knjiga proroka Jeremije

- 1. Zvanje: Jr 1,4-19**
- 2. Savez u Jr 31**
- 3. Sudbina Knjige: Jr 36**

Michelangelo, Jeremija, Sikstinska kapelica

Bliski poznanici

- Jeremijino podrijetlo (Jr 1,1):
- Svećenički sin (iz Anatota 1,1)
  - Od kada zvanje (1,5)?
- Od prije začeca (5):
- ידע *jada* ' Bogu blisko poznat
  - Prije rođenja (1,5):
- קדש *qadaš* posvećen (usp. Post 2,3)
  - Proročki razgovor (Jr 1,4.11.13):
- “Dođe mi riječ” (4.11.13)
  - Gospodin govori 6x, prorok govori 3x
  - Kako se oslovljavaju u Jr 1,6.11?
- Imenom: יהוה (v6)
- ירמיהו *jirm^ejáhu* (v11 יהוה uzvisuje/uzvisio!)

“Before I formed thee in the belly I knew thee; and before thou camest forth out of the womb I sanctified thee, and I ordained thee a prophet unto the nations.”

Jeremiah 1:5 (KJV)

Univerzalno poslanje

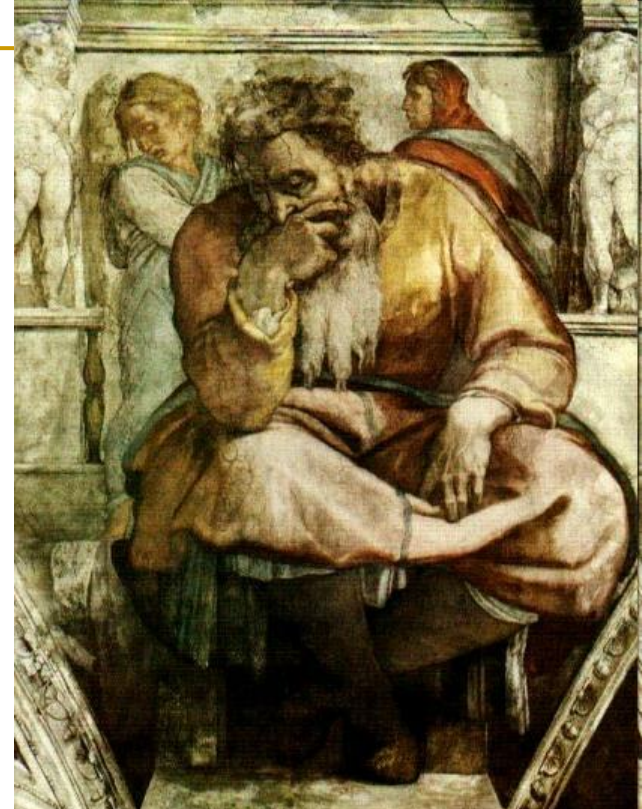
- **Znak (Jr 1,9):**
- **Ruka doseže usta (v9)**
  - Bog stavlja svoje riječi (v9 usp. Pnz 18,18)
  - **Razvoj Božjih riječi u Jr 5,14 (13b KS):**
- **Postaju oganj u ustima (5,14)**
  - **Kome je Jeremija prorok (Jr 1,5)?**
- **Narodima (גוים *gôjim* v5 Bog ga *dao*)**
  - **Tko mu je povjeren (פקד v10)?**
- **Narodi (גוים), kraljevstva (v10)**
  - **Kome prorok u Izraelu (v18b):**
- **Kraljevi, knezovi, svećenici, narod u Judeji (v18)**
  - **Što *vidi* (1,11.13)?**
- **badem (11) – יהוה: **bdijem** nad riječju (12 LXX: *riječima*)**
- **Lonac kipi sa sjevera (13): napadači, sud (14-16)**

M. Chagall, Jeremijino zvanje, 1956.

Proročka zadaća

- Izvor poslanja (Jr 1,7.9):
- **Bog šalje** (שלח *šālah*)
  - Trostruka uloga u v18?
- **Grad – stup – zidina (v18)**
- = *okvir knjige*:
Jeruzalem, hram, zidine (usp. c52)
  - Što treba činiti? (Jr 1,7.17)
- **a) Idi! (v7)**
- **b) Govori sve što ti zapovjedim (v7.17)**
  - ← Božje riječi (1,9.12)
- **c) Opaši bedra! (v17)**
  - → ratnik riječima

Mladi ratnik

- *Kako sam sebe tumači u Jr 1,6?*
- נער *ná'ar* “mališ”, momak (v6s)
  - usp. Jošua (Izl 33,11), Samuel (1 Sam 3,1.8), Salomon (1 Kr 3,7)
  - *Subjektivan sud u 1,6:*
- Ne zna govoriti (6)
  - *Obećanje i potpora u v8.19 (2x):*
- “ja sam s tobom...” (1,8.19)
  - *Određena:*
- “...da te izbavim” (8.19)
  - *Naknadna procjena u 20,7:*
- “Zaveo si me!” (20,7)

S. Dalí, *Seduxisti me, Domine* (1964.-67.)

U tebe se uzdam (Ps 25)

E H7 cis A E H7 E

U Te-be se uz-dam Bo-že moj! U Te-be se u- zdam Bo-že moj!

Savez u
Jr 31,31–34

Kontekst i značenje

Proročki pogled

- tekst u “Knjizi utjehe” Jr 30s
- בְּרִית הַדְּשָׁה *b^erît hadašâ* (31,31)
- “novi savez” (LXX: 38,31-34)
  - Oznaka: נֶאֱמַר יְהוָה (4x v31-34)
  - “riječ Gospodnja”
- obiteljski prostor:
  - בֵּית *bêt* “dom” Izraelov (v31.33), Judin (v31)
  - braća: אָח *’ah* (v34),
  - bližnji: רֵעַ *rêa’* “drug” (v34)
  - narod: עַם *’am* (v34) – rodbina

Božja naklonost

- **Novost: aktivnost u Jr 31,33?**
- **Upisat ću *Pouku***
(Zakon = תורה *tôrâ*)
na njihovo srce (33)
- **Sadržaj saveza u v33s?**
- **1. formula saveza (v33):**
- **Bog prihvaća zajednicu i priznaje se njezinom**
- **2. “Svi će me znati” (v34) –**
  - **blisko poznavanje: ידע *jada*’ (usp. 1,5)**
- **Temelj saveza: סלה *salah* (“jer...” v34b)**
- **“Oprostit ću krivnju” (← Lev 4s)**

Kako je nastala Knjiga proroka Jeremije

Jr 36

Prilog za imanentnu hermeneutiku

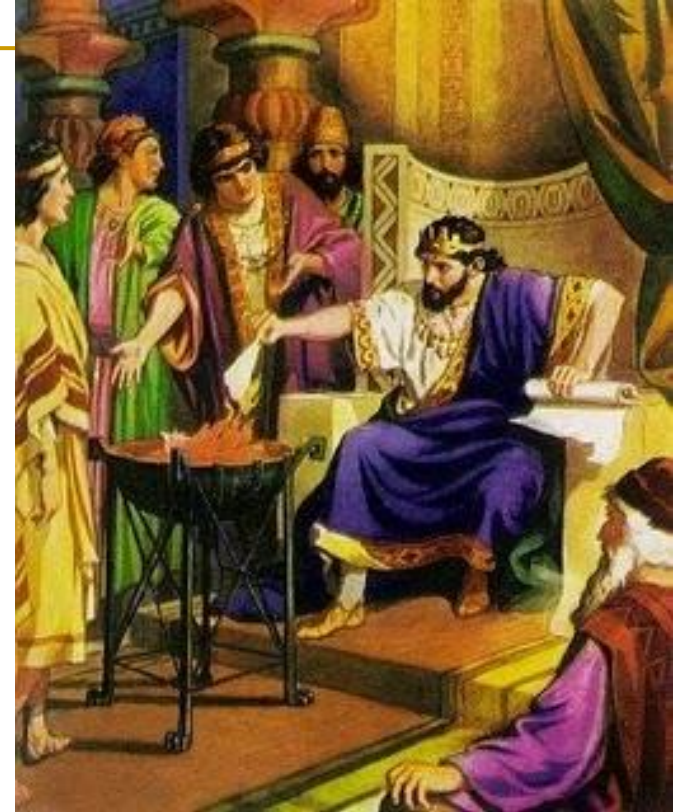
Kako je nastala

- *Motivacija (Jr 36,2.28):*
- **Božji nalog: “piši!” – 2x**
  - *Svrha pisanja u v3.7?*
- **Možda će se oni vratiti – obratiti**
שוב *šûb* (3.7); (a ja סלה 3 usp. 31,34)
- *Metoda pisanja 4.6.17s.27.32 (18)?*
- **Diktat Baruhu (“iz usta” proroka)**
- **Svjedoči: “kazivao mi, pisao sam” (v18)**
  - *Što je zapisano? כל הדברים kol had^ebarîm v2... (4.6.8.11)*
- **“sve riječi” (12x 2.4.11.13.16[2x].17s.20.24.28.32)**
– od Jošijina doba (v2)
- **“riječi Jahvine” Jeremiji (4.6.8.11)**

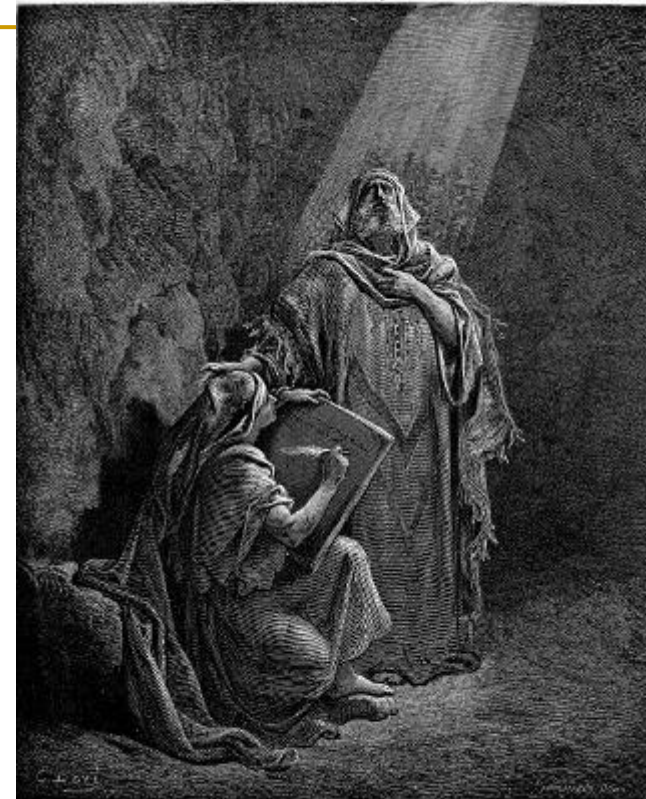
Sudbina knjige

- *Gdje se i kada čita (Jr 36,10?)*
  - Baruh čita u hramu (v10)
  - Post (Jom Kippur?)
u 5. g. Jojakimovoj
    - *Kome prvo (v10)?*
  - Svemu narodu (v10)
    - *Kome potom (v15)?*
  - Pred glavarima (v15),
    - *Kome čita sluga (v21):*
  - Sluga čita kralju (v21)
    - *Što sa svitkom u v23?*
  - Kralj spaljuje komad po komad (v23)
- *Razlog spaljivanja u v29?*
    - Bogu poznat
  - Najavljena propast (“babilonski kralj” v29)

Drugi svitak

- ❑ *Nov nalog u Jr 36,28 (→ 32):*
- “drugi svitak” – piši
- **Ispunjenje: Baruh opet piše (v32)**
  - ❑ *Tema knjige (v31):*
  - ❑ **Sve zlo koje prijeti Jeruzalemcima i Judejcima (v31 = v3 HB)**
  - ❑ *Zapisano isto kao prije? (v32)*
- Još mnogo takvih riječi (v32)
  - ❑ *Sudbina pisara i proroka (v26):*
- **Skriveni, Bog ih je sakrio**
  - ❑ ← savjet plemstva (19)

Doré Bible Illustrations • Free to Copy
www.creationism.org/images/

Jer 36:4 Then Jeremiah called Baruch the son of Neriah; and Baruch wrote from the mouth of Jeremiah all the words of the Lord, which he had spoken unto him, upon a roll of a book.